

Успенська В.М.
Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ТА ШЛЯХИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Вирішенню проблеми підвищення рівня здоров'я населення України може сприяти якісне викладання предмета «Основи здоров'я» у загальноосвітніх навчальних закладах. Учителі основ здоров'я, які мають сформовану здоров'язбережувальну компетентність, можуть забезпечити цей процес.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, ключові компетентності, предмет «Основи здоров'я», здоров'язбережувальна компетентність.

Постановка проблеми

Соціально-економічні перетворення в Україні, глобальна економічна криза активізували проблему збереження фізичного, психічного, духовного і соціального здоров'я підрастаючого покоління. Це поставило перед загальноосвітньою школою завдання створення таких умов розвитку учнів, які б сприяли здоровому способу їхнього життя, гармонізації їхніх взаємин із довкіллям.

Вирішенню проблеми загального погіршення здоров'я населення України, що пов'язано з відсутністю мотивації до ведення здорового способу життя, може сприяти якісне викладання предмета «основи здоров'я» у загальноосвітньому навчальному закладі. Відомо, що вирішення питання формування здорового способу життя школярів багато в чому залежить від діяльності вчителя. Впровадження компетентнісного підходу в навчально-виховний процес передбачає як формування компетентностей учнів, так і підвищення компетентностей педагогів. Лише ті вчителі основ здоров'я, які володіють сформованою здоров'язбережувальною компетентністю, можуть формувати ціннісне ставлення до здоров'я у школярів під час вивчення предмета.

Вивчення й аналіз відповідної методичної та наукової літератури вказують на недостатнє дослідження з розвитку ключової здоров'язбережувальної компетентності вчителів основ здоров'я, його спеціально-предметної компетентності.

Поняття, що стосуються компетентнісного підходу у педагогіці, розкриваються у працях багатьох учених (Н.Бібік, С.Бондара, Н.Глузман, І.Зимньої, Н.Кузьміної, А.Маркової, О.Овчарук, О.Пометун, С.Ракова, О.Савченко, В.Сластьоніна, О.Чернишова, Л.Хоружої, А.Хуторського, С.Шишова). Основи теорії компетентнісного підходу, які закладені вченими, визначають сутність також здоров'язбережувальної компетентності, виявляють умови та передбачають ос-

нови її формування. Проблемі формування здоров'язбережувальної (також зустрічаються терміни здоров'язберігальної, валеологічної) компетентності педагогів, студентів, учнів приділяє увагу низка науковців. Так, Д.Воронін досліджує здоров'язберігальну компетентність студентів, С.Ключка — еколого-валеологічну компетентність студентів вищого технічного навчального закладу, В.Нестеренко — професійно-валеологічну компетентність майбутніх вихователів дошкільників, О.Омельченко — вчителя початкових класів, О.Аксьонова, Т.Бабко — розвиток здоров'яформувальної та здоров'язбережувальної учнівської компетентності, О.Микитюк — формування здоров'язбережувальної компетентності вчителів, Т.Бойченко — формування здоров'язбережувальної компетентності як учнів, так і педагогів та методистів.

Метою даної статті є дослідження основних тенденцій з розвитку ключової компетентності — здоров'язбережувальної як головної у забезпеченні якісної професійної діяльності вчителя основ здоров'я, а також визначення основних змістовних характеристик досліджуваного поняття.

Виклад основного матеріалу

Глобалізація суспільства, інтеграційні процеси вимагають визначення пріоритетів у розвитку освіти, що базуються на людиноцентрованій основі. Модернізація освіти передбачає впровадження компетентнісного підходу як найперспективнішого у педагогіці сьогодення. О.Пометун характеризує «компетентнісний підхід» як «спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості...» [10, 64].

Компетентнісний підхід забезпечує реалізацію принципів гуманізації, демократизації освіти, методологічну переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості, що навчається, на формування її компетентності. За висновками вчених, компетентнісний підхід забезпечить не інформованість суб'єкта навчання, а вміння на основі знань вирішувати різноманітні проблеми життя [7, 85–89].

Підготовка нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їхнього професійного та загальнокультурного рівня визначені Державною національною програмою «Освіта» як один з основних шляхів реформування освіти. На необхідність розв'язання проблеми підготовки вчителя вказує Концепція загальної середньої освіти. Школі потрібен учитель, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне і професійне зростання, уміє досягти нових педагогічних цілей. Його знання мають постійно доповнюватись, оновлюватись, визначатись сучасною інформацією. Учителеві потрібно змінюватись, як того вимагають потреби дня, діяти, приймати рішення та бути готовим навчатись усе життя. Отже, компетентнісний підхід спрямований також на формування і розвиток компетентностей шкільного вчителя.

Експерти країн Європейського Союзу визначають поняття «компетентність» як «здатність застосовувати знання й уміння», що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях. Міжнародний департамент стандартів для навчання характеризує поняття компетентності як спроможність кваліфіковано провадити діяльність, виконувати завдання. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або діяльності [6, 52–53].

Аналізуючи напрацювання ОЄСР (Організація європейського співробітництва та розвитку) з питань компетентнісно орієнтованої освіти, О.Глузман вказує, що «саме набуття життєвоважливих компетентностей допоможе людині орієнтуватися в сучасному суспільстві, інформаційному просторі, подальшому здобутті освіти й на ринку праці». Одним із положень ОЄСР, що визначають компетентнісний підхід, є те, що сучасне життя вимагає від людини набуття певного набору компетентностей, які називають ключовими.

Ключова компетентність – це інтегративна якість особистості, яка полягає в здатності розв'язувати складні поліфункціональні завдання з різних галузей людської діяльності на міждисциплінарному, надпредметному й багато мірному рівні. Вона дає змогу вирішувати різноманітні проблеми в повсякденному, професійному, соціальному житті й проявляється у способах поведінки людини з урахуванням її пізнавальних здібностей та психологічних якостей, є детермінантою виникнення й розвитку базових компетентностей — структурно класифікованих комплексів (знань, умінь, навичок і якостей особистості), які є певною стандартизованою основою для відображення специфіки й забезпечення якості виконання завдань конкретного виду конструктивної діяльності людини [8, 36].

За матеріалами дискусій, організованих у рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта “рівний-рівному”» (2004 р.), учені Академії педагогічних наук України (Н.Бібік, О.Овчарук, О.Руденко, О.Савченко) визначили перелік ключових компетентностей, формування яких забезпечить компетентнісний підхід в освіті. Таких компетентностей сім. Це — уміння вчитись; соціальна компетентність; загальнокультурна компетентність; здоров'язбережувальна компетентність; компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій; громадянська компетентність; підприємницька компетентність [4, 85–89]. Одна з ключових компетентностей — здоров'язбережувальна — авторами визначена як характеристики, властивості, що спрямовані на збереження фізичного, соціального, духовного та психічного здоров'я як свого, так і довколишнього.

Здоров'язбережувальна компетентність є ключовою з огляду на здоров'я як загальнолюдську цінність, життєвий ресурс. Здоров'я людини як складова людського розвитку набуває настільки глобального значення, що може розглядатись як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії, як об'єкт споживання, як додатковий капітал, як індивідуальна і суспільна цінності, динамічне явище системного характеру, що постійно взаємодіє з навколишнім середовищем [2, 35].

Сутність здоров'я, а отже й здоров'язбережувальної компетентності за різними підходами — феноменологічним, онтологічним, гносеологічним, холістичним, герменевтичним — аналізується вченими на підтвердження її як ключової (базової) [3; 4]. Т.Бойченко розкриває необхідні ознаки ключової компетентності у здоров'язбережувальній: «поліфункціональність, що дає змогу вирішувати проблеми здоров'язбереження людини, групи людей, спільноти та суспільства у просторі всіх чотирьох складових здоров'я — фізичній, соціальній, психічній та духовній; надпредметність і міждисциплінарність: інформація про формування, збереження, зміцнення, споживання (використання), відновлення, передачі (ФЗЗВВП) здоров'я має місце в усіх ланках неперервної валеологічної освіти (дошкільна і шкільна ланки, додипломна, післядипломна, освіта для дорослих); багатовимірність: зумовлена сутністю здоров'я людини як багатомірного і цілісного феномена; забезпечення широкої сфери розвитку особистості: вивчення шляхів і засобів ФЗЗВВП здоров'я, особливо її духовної складової, має особистісне спрямування» [4, 133–134].

Характеризуючи здоров'язбережувальну компетентність учня, вчені розкривають її складові. Це — життєві навички, що сприяють здоровому способу життя. Відповідно до складників здоров'я (фізичний, соціальний, духовний, психічний), ці життєві навички передбачають реалізацію кожного з них [7, 86–88]: 1) життєві навички, що сприяють *фізичному здоров'ю* (навички раціонального харчування, рухової активності, санітарно-гігієнічні навички, режим праці та відпочинку); 2) життєві навички, що сприяють *соціальному здоров'ю* (навички ефективного спілкування, співчуття, розв'язування конфліктів, поведінки в умовах тиску, погроз, дискримінації, спільної діяльності та співробітництва); 3) життєві навички, що сприяють *духовному та психічному здоров'ю* (самоусвідомлення та самооцінка, аналіз проблем і прийняття рішень, визначення життєвих цілей та програм, самоконтролю, мотивація успіху та тренування волі).

Для забезпечення ефективної діяльності вчителів основ здоров'я з формування здоров'язбережувальної компетентності учнів педагога теж мають володіти цією ключовою компетентністю. Фахівці з предмета «Основи здоров'я» — це вчителі, які набули певних валеологічних знань, умінь щодо методів формування здорового способу життя у процесі післядипломної підготовки. Проте короткотермінове навчання не є гарантом вироблення здоров'язбережувальних компетентностей у педагога, і цей процес може бути забезпечений через безперервну педагогічну освіту.

В.Сидоренко, визначаючи шляхи удосконалення професійної компетентності педагога, пропонує: *здоров'язбережувальна компетентність учителя, або валеологічна*, забезпечує організацію здорового способу власного життя у фізичній, соціальній, психічній та духовній сферах, організацію власної праці й реалізацію здоров'язбережувальної функції розвитку учнів, тобто належних умов для нормальної життєдіяльності школярів, оптимального функціонування фізіологічних процесів оволодіння вміннями та навичками турботи про своє здоров'я, а саме: належний повітряний і тепловий режим, достатнє освітлення, зміну різних видів навчальної діяльності, відповідність меблів індивідуальним

особливостям учнів, відповідність обсягу змісту відведеному часу на вивчення предмета, часове співвідношення виконання класних і домашніх робіт тощо [12].

Ученим окреслено реалізацію здоров'язбереження у педагогічній праці фахівця будь-якого фаху. Якщо ж говорити про здоров'язбережувальну компетентність вчителя основ здоров'я, то до її складових слід віднести володіння арсеналом способів збереження, відновлення та розвитку власного здоров'я (навички медичного, біологічного змісту та питань безпеки життя), переконаність у доцільності їх застосування.

Аналізуючи запропонований Т.Бойченко алгоритм здоров'ятворення особистості [3, 14–16], виникає думка: чи вчитель, який навчає учня здоров'ю, сам пройшов його твірні ланки з метою набуття компетентності як збереження здоров'я, так і формування, зміцнення, споживання (використання), відновлення, передачі? Ці ланки: вибір людиною необхідних для неї потреб; розвиток власної здоров'язбережувальної компетентності; здійснення набутої компетентності щодо ФЗЗСВП здоров'я в реальному житті. Без сумніву, акцент переважної більшості наукових праць щодо формування та розвитку компетентності здоров'я розкриває сутність саме здоров'язбережувальної компетентності (чи здоров'язберігальної, що, на нашу думку, є недосконалим перекладом з російської мови, адже здоров'я бережуть, а зберігають щось у сховищі, не користуючись ним). І, як наслідок — так глибоко бачити сутність здоров'ятворчої, здоров'я-спрямованої діяльності здатен не кожен вчитель. Актуальна сьогодні аббревіатура — ФЗЗСВП здоров'я якнайповніше розкриває зміст педагогічного впливу у виробленні ціннісного ставлення до здоров'я як свого, так і учнів. Т.Бойченко переконує, що у ФЗЗСВП здоров'я, що охоплюють його фізичну, психічну, соціальну та духовні складові, полягає його феномен [3, 16].

Особливістю характеристики ключової компетентності — здоров'язбережувальної — саме вчителя основ здоров'я є те, що вона одночасно має бути і його професійною, а саме спеціально-предметною (спеціально-фаховою) компетентністю.

Компетентність виявляється, за дослідженнями В.Ягупова, В.Свистуна, в конкретній ситуації в процесі здійснення професійної діяльності. Щоб бути компетентним фахівцем, мало мати фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, а необхідно бути творчою особистістю, професійно та психологічно готовим і здатним до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності. Професійна компетентність враховує різні аспекти діяльності — *інтелектуальний (когнітивний), професійний (фаховий) і особистісний (суб'єктний)*, які взаємодоповнюють один одного, сприяють їх комплексному і системному прояву, за необхідності можуть компенсувати недостатній розвиток певних показників його компетентності [14].

Якщо із сукупності складових професійної компетентності вчителя основ здоров'я виокремити особливості здоров'язбережувальної компетентності, то, на нашу думку, вона стосується двох взаємозалежних тісно переплетених переконань: *дбати про здоров'я дітей, як про власне та дбати про власне здоров'я, як про здоров'я вихованців*. Виходячи з таких розумінь, пред'являють-

ся вимоги до формування здоров'язбережувальної компетентності як учнів, так і самих вчителів. Останнє нерідко залишається у вчителя за кінцевим принципом.

Інтелектуальний та професійний компоненти здоров'язбережувальної компетентності вчителя основ здоров'я можна визначити через зіставлення конкретних характеристик діяльності вчителя з професіограмою. *Професіограма* — це психофізичний аналіз, опис і характеристика професійно-значущих якостей, яких вимагає професія [9].

За основу професійного розвитку вчителів основ здоров'я пропонуємо взяти освітньо-кваліфікаційну характеристику (ОКХ) спеціаліста з валеології, який на сьогодні може вважатися основним фахівцем з предмета основ здоров'я. ОКХ бакалавра за спеціальністю «Валеологія» розроблялася С.Страшком та Л.Животовською (Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова) з урахуванням складових його професійної компетентності. Авторами враховувався позитивний досвід підготовки вчителя, який забезпечує навчання з предметів оздоровчого спрямування в розвинутих країнах Європи й Америки [13, 4–5]. Професіограма такого вчителя включає знання, уміння та навички. Організація навчально-виховного процесу вчителем основ здоров'я передбачає реалізацію особливих вимог до форм і методів навчання, передбачених Концепцією неперервної валеологічної освіти в Україні (1994 р.).

Професіограма (знання, уміння і навички) вчителя основ здоров'я вимагає: дотримання гігієнічних вимог до навчально-виховного процесу; проведення основних профілактичних заходів, спрямованих на збереження і підвищення рівня здоров'я учнів; розуміння методів функціональної діагностики здоров'я організму в цілому і окремих його функціональних систем, методів корекції фізичних і психічних вад донозологічного рівня; знання основ безпечної життєдіяльності школярів і надання першої медичної допомоги в невідкладних станах; запровадження методик розвитку фізичних і психічних якостей учнів; використання методик організації безпечного дозвілля учнів; планування навчального навантаження на учнів з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей фізичного здоров'я та психоемоційного стану; використання різноманітних методик проведення уроків і контролю знань, які забезпечують зменшення негативного впливу «шкільного стресу» на здоров'я і успішність учнів. Методи організації навчання визначаються змістом освіти, підпорядковуються йому і сприяють його реалізації; враховується раціональне співвідношення самостійної роботи, теоретичного та практичного навчання; форми та методи ґрунтуються на методологічних принципах гри; забезпечується диференційоване навчання та виховання суб'єктів усіх ланок неперервної валеологічної освіти із врахуванням їхніх потреб, здібностей, нахилів; формується у всіх суб'єктів навчання та виховання вміння активно застосовувати у практичному житті набуті знання, швидко адаптуватися до нової інформації, орієнтуватися на різнобічну самостійну творчу пізнавальну діяльність учнів; запроваджувати сучасні педагогічні технології у навчально-виховний процес (тренінгові методики).

Особистісний компонент здоров'язбережувальної компетентності розглянемо через аспекти складових здоров'я вчителя.

Педагогічна професійна діяльність характеризується значним напруженням нервової та серцево-судинної системи, великими навантаженнями на зоровий і слуховий аналізатори, опорно-руховий апарат. Тривале перебування у вимушеному положенні стоячи або сидючи, обмеження рухової активності також несприятливо впливають на різні функції організму. Особливості фізичної і психічної діяльності вчителів вимагають нових підходів до підбору педагогічних кадрів, який має починатися ще з школи. Майбутні вчителі зобов'язані мати не тільки покликання, здібності до своєї професії, а й відповідний стан здоров'я, вміння вести здоровий спосіб життя, бути готовими до виконання своїх функцій [1].

Валеологічна освіченість учителя є важливою для навчання школярів з будь-якого предмета. Проте особливого значення вона набуває у вчителів основ здоров'я. На аспекти цієї проблеми вказує В.Самойлович. Він зазначає, що існуюча система освіти сама собою є фактором ризику для здоров'я учнів. Проте і вчитель у професійному відношенні є представником однієї з основних груп ризику щодо захворюваності. За цих умов для нього особливо важливо не лише володіти основами знань про здоров'я і здоровий спосіб життя, а й засобами та методами забезпечення здоров'я і формування здорової життєдіяльності. У навчанні учнів важливим має бути особистий приклад вчителя [11, 191].

Здоров'язбережувальна компетентність як спеціально-предметна не є сталою, незмінною. Її розвиток здатен забезпечити не лише якість педагогічної діяльності, а й оптимальний стан здоров'я самого вчителя. За тлумачним словником, розвиток — це процес, унаслідок якого відбувається зміна якості чогонебудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого.

Загалом розвиток передбачає зростання рівня організованості, що підвищує функціональну здатність у реалізації свого основного призначення в конкретних умовах. Людський розвиток можна розглядати як неперервне накопичення кількісних змін, їх інтеграцію, перехід на якісно новий рівень. На окремих етапах онтогенезу домінують ті чи інші напрями й особливості розвитку.

Функціонування системи професійної освіти спрямоване на формування якостей, набуття кваліфікацій, необхідних для успішного виконання відповідних професійних функцій. Розв'язання проблеми відповідності професійних якостей фахівця умовам швидкозмінного суспільства полягає у «безперервному професійному розвитку і саморозвитку впродовж життя. Ця проблема насамперед стосується педагогічних і науково-педагогічних кадрів» [2, 37].

У системі формальної (основної) освіти її освітньо-кваліфікаційні рівні, опанування яких веде до професійного розвитку/саморозвитку, є заданими і фіксованими, як і набуті у процесі здобуття освіти компетентності [2, 49]. На основі володіння цими рівнями та компетентностями розпочинається професійний розвиток педагога.

Головну місію у розвитку професійної компетентності вчителя і, звичайно, спеціально-предметної компетентності упродовж усього періоду роботи у навчальному закладі виконує система післядипломної педагогічної освіти. А також —

створення умов для системної самоосвіти, забезпечення безперервності фахового вдосконалення [5].

Через інститути післядипломної педагогічної освіти здійснюється курсова підготовка вчителів. Це перший шлях розвитку здоров'язбережувальної як спеціально-предметної компетентності вчителів основ здоров'я. У Сумському ОІППО всі курси з підвищення кваліфікації вчителів основ здоров'я — це тренінгові експрес-курси за 40-годинною програмою. Їх результатом є сертифікати педагогів-тренерів з основ здоров'я, що дають право викладати предмет на закладах розвитку життєвих навичок.

Важливим завданням післядипломної освіти є також надання допомоги в подальшому різноаспектному професійно спрямованому особистісному розвитку і саморозвитку педагогів. Виконання цього завдання бере на себе методична робота, здійснювана методичними об'єднаннями та керована методичними службами. Залучення педагогів до методичної роботи — другий шлях розвитку здоров'язбережувальної як спеціально-предметної компетентності вчителів основ здоров'я.

Рекомендації МОН України щодо організації та проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти (2002 р.) визначають методичну роботу як важливу складову післядипломної педагогічної освіти, що має цілісну систему дій і заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації та професійної майстерності кожного педагогічного працівника. Методична робота з педагогічними працівниками реалізується через колективні та індивідуальні форми її організації. Основну функцію у веденні методичної роботи відіграють методичні об'єднання.

Для ведення науково-дослідної роботи, координації методичної роботи з основ здоров'я у Сумському ОІППО створено лабораторію з проблем здоров'язбережувальної діяльності у закладах освіти.

Третім шляхом розвитку здоров'язбережувальної як спеціально-предметної компетентності вчителів основ здоров'я є їхня самоосвіта, саморозвиток. Її реалізація здійснюється через: виявлення перспектив особистого зростання, чинників, що перешкоджають навчання, розвитку і саморозвитку педагога; створення особистої позитивної «Я-концепції»; інноваційний підхід до розвитку спеціально-предметної компетентності як у курсовий, так і міжкурсний період; рефлексію й аналіз власної діяльності; виявлення та впровадження продуктивних технологій навчання й виховання; відвідування та аналіз відкритих уроків; складання плану самовдосконалення професійної компетентності; створення вчителем бази кращих сценаріїв уроків, цікавих прийомів, знахідок на уроці; цілеспрямована систематична робота над методичною темою; акумуляція і застосування на практиці результатів інноваційного педагогічного досвіду; кооперативна професійна взаємодія з колегами; створення власного творчого портфолію; оприлюднення індивідуальних наробок на методичних заходах; наставництво.

Напрями наших подальших досліджень спрямовано на розкриття кожного шляху розвитку здоров'язбережувальної як спеціально-предметної компетентності вчителів основ здоров'я.

Висновки

Ключова здоров'язбережувальна компетентність для вчителя основ здоров'я є одночасно його спеціально-предметною компетентністю. Її сформованість визначає якість освітньої діяльності педагога.

Основою для розвитку здоров'язбережувальної як спеціально-предметної компетентності вчителя основ здоров'я є професіограма, яка включає знання, уміння та навички.

Шляхи розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основ здоров'я: здійснення курсової підготовки за тренінговими методиками в інституті післядипломної педагогічної освіти; залучення педагогів до методичної роботи в методичних об'єднаннях; самоосвіта, саморозвиток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренко В.М. Підвищення рівня готовності молоді до педагогічної діяльності засобами фізичної культури / В.М. Азаренко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Шляхи підвищення ефективності підготовки педагогічних працівників". — Бар, 1993. — Ч.1. — С. 3–5.

2. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В.Г.Кременя. — К., 2009. — 185 с. — Режим доступу : <http://www.novi.org.ua/projects/artek/2nd/APN.pdf>

3. Бойченко Т.Є. Алгоритм здоров'ятворення особистості / Т.Є.Бойченко // Біологія і хімія в школі. — 2010. — № 2. — С. 14—16; № 3. — С. 20–22.

4. Бойченко Т.Є. Здоров'язберігаюча компетентність: підходи до вивчення, основні ознаки / Т.Є.Бойченко // Моніторинг здоров'я школярів: міжсекторальна взаємодія лікарів, педагогів, психологів: матеріали наук.-практ. конф. з міжнародною участю. — Харків : ДУ "ІОЗДП АМНУ", 2009. — С. 132–136.

5. Вакарчук І. Завдання післядипломної педагогічної освіти у контексті удосконалення системи освіти України : виступ на Всеукраїнській нараді-семінарі / І.Вакарчук. — Івано-Франківськ. — 23.10.2008. — Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/>

6. Глузман О.В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості / О.В.Глузман // Педагогіка і психологія. — 2009. — № 2 (67). — С. 51–60.

7. Онопрієнко О. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті / О.Онопрієнко // Шлях освіти. — 2007. — № 4. — С. 32–37.

8. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи // Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О.В.Овчарук. — К. : К.І.С., 2004. — 112 с.

9. Педагогіка: конспект лекцій. — Режим доступу : <http://readbookz.com/books/172.html>

10. Пометун О.І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті / О.І.Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / за заг. ред. О.В.Овчарук. — К. : К. І. С., 2004. — 112 с.

11. Самойлович В.А. Деякі аспекти валеологічної культури і освіти сучасного вчителя / В.А.Самойлович // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. — К. : Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. — Вип. 47. — С. 189–191.

12. Сидоренко В. Шляхи удосконалення професійної компетентності вчителя в умовах особистісно-зорієнтованого навчання: навчальний модуль / В.Сидоренко. — Режим доступу :

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:o8wS0eaeQT8J.ppt>

13. Страшко С.В. Шляхи впровадження галузевого стандарту вищої освіти бакалавра за спеціальністю «Валеологія» / С.В.Страшко, Л.А.Животовська // Проблеми освіти. — 2006. — № 49. — С. 3–9.

14. Ягупов В.В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти / В.В.Ягупов, В.І.Свистун //

http://www.library.ukma.kiev.ua/e-lib/NZ/NZV71_2007_pedagog/01_yagupov_vv.pdf

Решению проблемы повышения уровня здоровья населения Украины может содействовать качественное преподавание предмета по основам здоровья в общеобразовательных учебных заведениях. Учителя основ здоровья, которые имеют сформированную здоровьесберегающую компетентность, могут обеспечить этот процесс.

Ключевые слова: компетентносный подход, компетентность, ключевые компетентности, предмет «Основы здоров'я», здоровьесберегающая компетентность.

The problem of increasing a level of public health in Ukraine can be solved by promoting a quality teaching of the foundations of health in public education schools. Teachers of the foundations of health that have formed health-preserving competence can secure this process.

Key words: competency builds approach, competence, key competences, a subject of «the fundamentals of health», health preserving competence.